

On-line és off-line helyszíni hibagáz analízis

Czikó Zsolt
MaxiCont Kft.

Előadás vázlat:

- Oldott gáz analízis (DGA)
  - Off-line
  - On-line
- Foto-akusztikus eljárás
- GE Energy DGA eszközei
  - Készülékek
  - Kiértékelés
- Összefoglalás

Miért szükséges az oldott gázok analízise?

Transzformátorok szigetelő olajat tartalmaznak

Belső hiba esetén az olajban gázok keletkeznek

A gázok fajtái különféle hibára utalnak

Gázok mennyiségének növekedése a probléma súlyosságára utal

Hibák által generált gázok (IEEE gázok)

- **Hidrogén H_2**
  - Ásványi olaj bomlás, Termikus hibák – olaj & papír, részleges kisülés, ívképződés
- **Szénmonoxid CO**
  - Papír öregedés, Termikus hibák – papír
- **Acetilén C_2H_2**
  - Ásványi olaj bomlás, Termikus hibák $700+^{\circ}C$, ívképződés
- **Víz H_2O**
  - Papír öregedés, szivárgás az olaj tágulási tartályban/tömítéseknel/hegesztéseknél
- **Metán CH_4**
  - Ásványi olaj bomlás, Termikus hibák – olaj & papír, részleges kisülés, ívképződés
- **Etán C_2H_6**
  - Ásványi olaj bomlás, Termikus hibák $150-700^{\circ}C$
- **Etilén C_2H_4**
  - Ásványi olaj bomlás, Termikus hibák $300-700+^{\circ}C$, ívképződés
- **Szén dioxid CO_2**
  - Papír öregedés, Termikus hibák – papír, szivárgás az olaj tágulási tartályban/töm./heg.
- **Oxigén O_2**
  - Termikus hibák – papír, szivárgás az olaj tágulási tartályban /tömítéseknel/hegesztéseknél

A DGA az állapot megfigyelés legfontosabb eljárása

Általános olaj mintavételezési eljárás

1. Mintaedény kérése egy laborból
2. Mintaedény megérkezik
3. Mintaedény felcímkézése, mintavétel
4. Minta laborba szállítása
5. Várakozás az eredményre
6. Az eredmények adatbázisba rögzítése
7. Szükség esetén új mintavételezés

Laboratóriumi vizsgálat

Milyen gyakorisággal legyen laboratóriumi elemzés?

Mennyi időt kell az olajminták összegyűjtésére fordítani?

Mennyi időt kell az eredményekre várni?

Végzetes transzformátor hiba bekövetkezhet hetek, napok vagy órák alatt

2009/10/16

2009/10/16

Transzformátor hiba költségei

Idő

Pénz

Hírnév

Kiegészítő (környezeti)

Gazdaságossági (rendelkezésre állás)

Vásárlói megelégedettség

Egyéb berendezések túlzott igénybevétele

On-line DGA?

Automatikus on-line DGA:

1. Olajminta gyűjtés
  2. Gázok kinyerése a mintából
  3. Gáz koncentráció mérése
  4. Az eredmények tárolása
  5. Olajminta transzformátorba történő visszajuttatása
- A fenti ciklus folyamatos ismétlése

On-line DGA

Automatikus

Megegyező mintavétel - mindenkor

Információ mennyisége – 8760 mérés évenként

Állandó monitoring

Megnyugtató helyzet

Előnyök

Korai hiba detektálás

Jelentős összegek kiadása megelőzhető

Megnövelheti transzformátor üzemi idejét

Nem tervezett költséges leállások megelőzhetők

Drága és kritikus hibák megelőzhetők

Biztosítási költségek csökkenthetők

Gázok mérése

Foto-akusztikus spektográf

Széles körű alkalmazhatóság

Különösen hatékony az ismert összetevők keresésénél

Ideális transzformátor olajban oldott gázok analízisére

Hogyan működik a PAS?

Foto-akusztikus jelenség használata

A kovalens kötések különböző molekulák esetében
különböző hullámhosszúságú infravörös sugárzást
nyel el

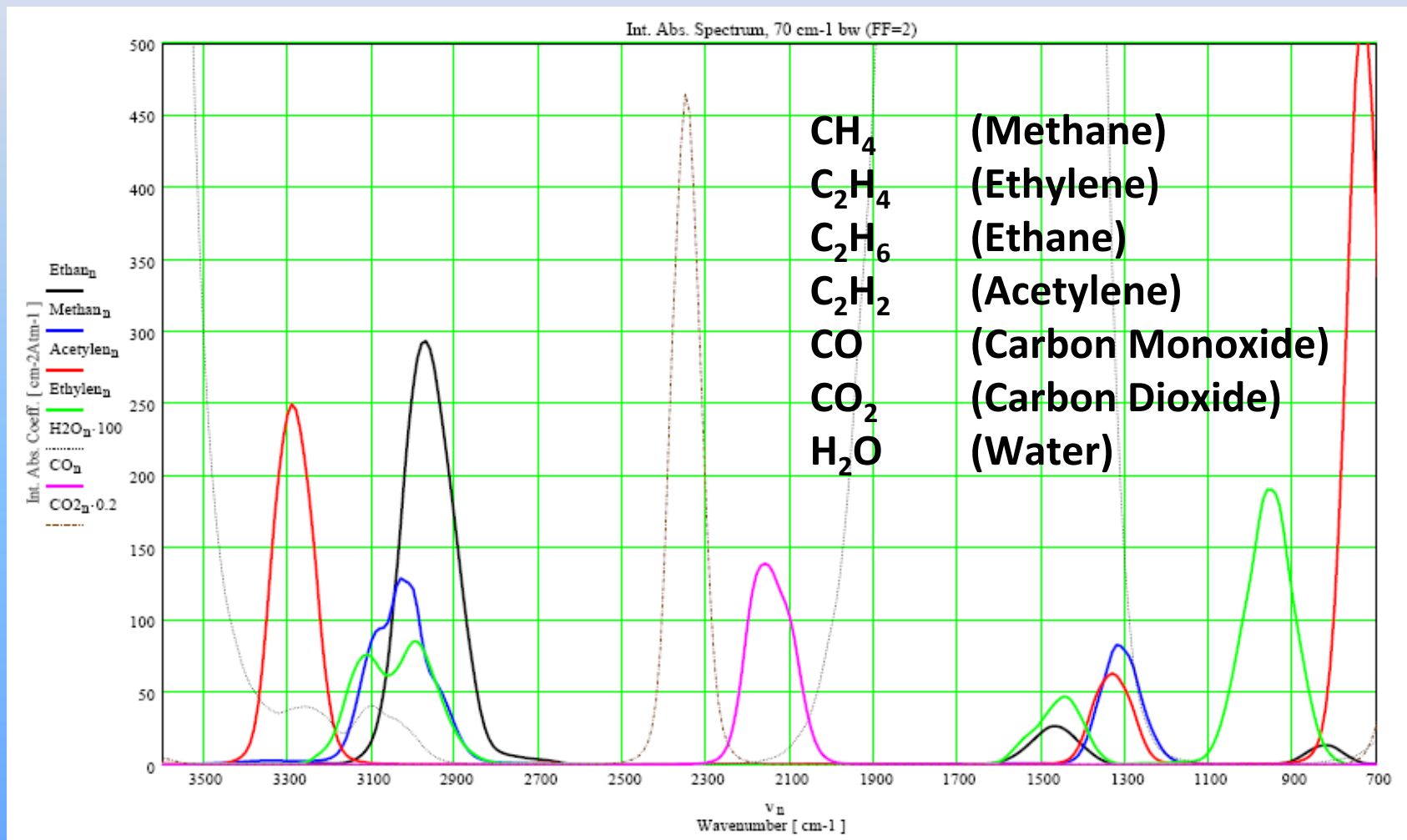
Specifikus gázok „érhetők” el ill. mérhetők specifikált
hullámhosszúságú infravörös fénnel

A gerjesztett gáz akusztikus jelet kelt (zaj)

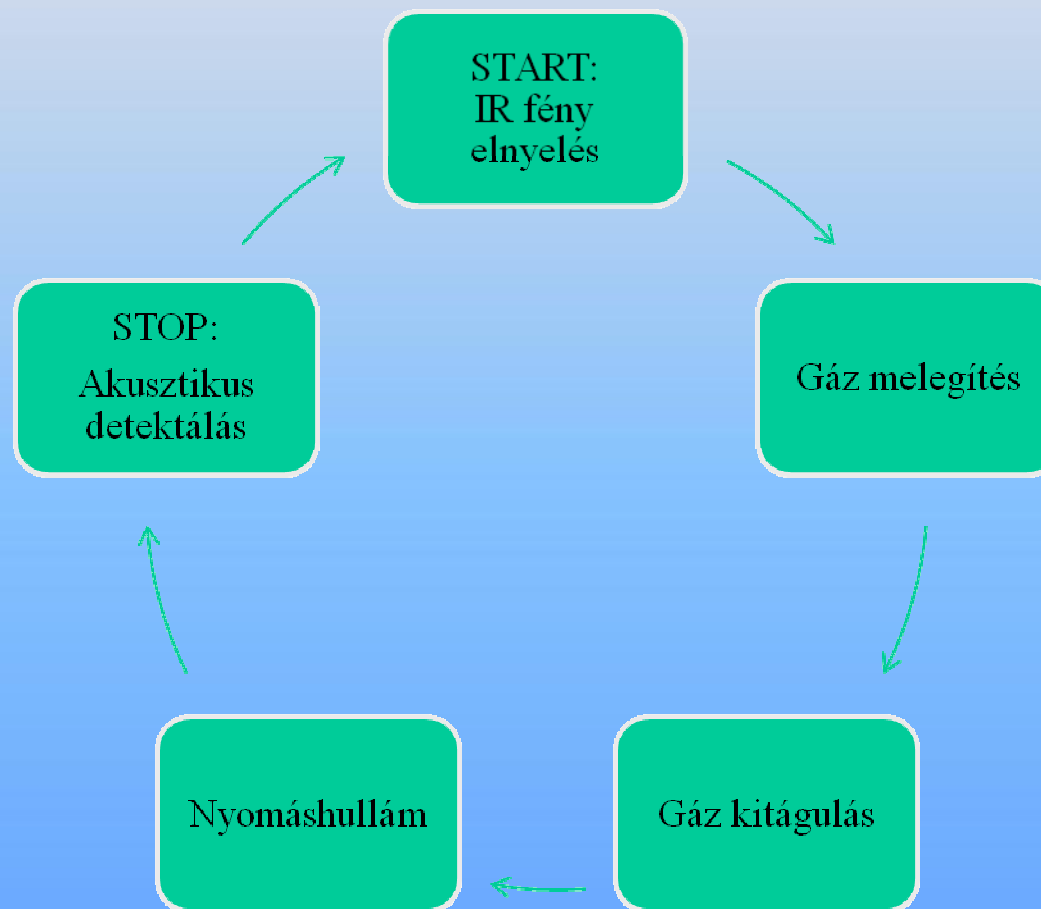
A zaj amplitúdója összefügg a gáz koncentrációval

Kizárólag nem kiegyenlített kötéseknel működik
Hidrogén, Oxigén esetén nem

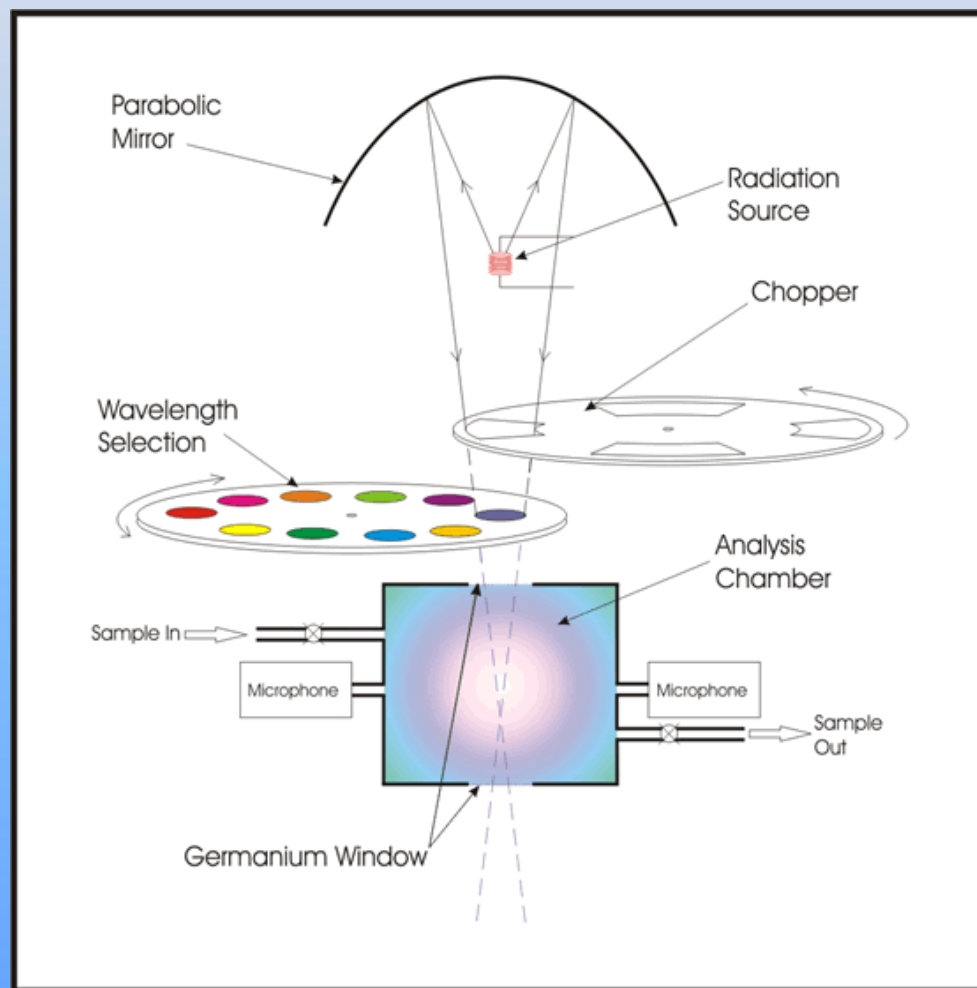
Spektrum áttekintés: PGA cél gázok

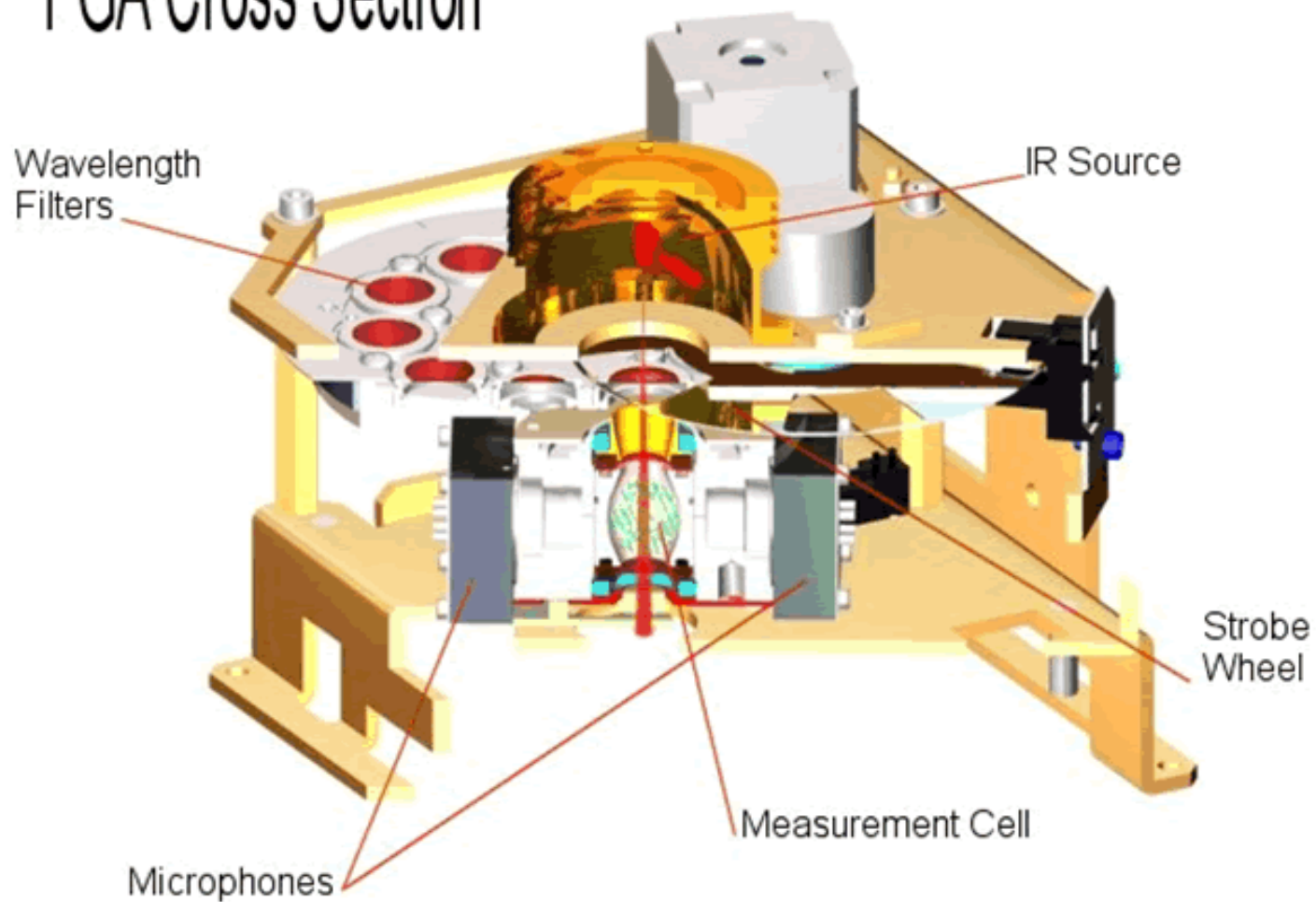
Hogyan működik a PAS?

Foto-akusztikus spektográf

PGA Cross Section

PAS előnyei

Pontos

Széles mérési tartomány

Kis fogyasztás

Nincs szükség kalibrációra

Ipari alkalmazásokhoz kifejlesztve

Nem keletkezik szennyező anyag

Mérési tartomány

Szén dioxid CO ₂	<2-20000 ppm
Szénmonoxid CO	<1-10000 ppm
Acetilén C ₂ H ₂	<1-10000 ppm
Metán CH ₄	<1-10000 ppm
Etán C ₂ H ₆	1-10000 ppm
Etilén C ₂ H ₄	<1-10000 ppm

GE Energy DGA eszközei

Hordozható DGA

TRANSPORT X*

On-line DGA

HYDRAN

MINITRANS*

TRANSFIX*

TAPTRANS*

MULTITRANS*

TRANSOPTO*

Transzformátor monitoring rendszer

Intellix MO150

Állapotfelügyeleti szoftver

PERCEPTION*

Integrált rendszermonitoring

SIGMATX*

TRANSPORT X*

- Hordozható DGA
- 7 gáz + nedvesség
- egyszerűség

HYDRAN M2

- On-line monitor
- Összetett gáz & nedvesség
- On-line Modellek/adattárolás

MINITRANS*

- Kedvező árú on-line DGA
- egyedi gázok mérése (H_2 , CO , $C_2H_2 + H_2O$)

TRANSFIX*

- Full 8 gáz + nedvesség on-line DGA

Intellix MO150

- Költséghatékony tr. Monitoring rendszer

MULTITRANS*

- Full 8 gáz multi tank DGA

TAPTRANS*

- Full 8 gáz on-line DGA a fő tankra & LTC-re egy készülékben

SIGMA TX*

- Tr. monitoring & modellek
- Full 8 gáz DGA
- Átvezető/PD/Hűtő rendszer/FO hot spot

TRANSPORT X – hordozható DGA

Pontos, egyszerű használat,
masszív

7 gáz és nedvesség mérése

Nem kell kalibrálni

25 perc alatt mérési
eredmény

Beépített nyomtató

Beépített kiértékelő eljárások

Hydran M2 – Összetett gáz detektor

On-line összetett gáz és
nedvesség mérés

Széles kommunikációs és
jelzési opciók

Opcionális transzformátor
modellek

Beépített adattároló

Költséghatékony

MINITRANS– költségghatékony DGA

On-line DGA

3 gáz (H_2 , CO , C_2H_2) és
nedvesség mérése

Nem kell kalibrálni, nincs
fogyasztás

Óránkénti mérések

Széles kommunikációs és
jelzési opciók

Beépített kiértékelő eljárások

TRANSFIX– teljes DGA

On-line DGA

8 gáz és nedvesség mérése

Nem kell kalibrálni, nincs
fogyasztás

Óránkénti mérések

Széles kommunikációs és
jelzési opciók

Beépített kiértékelő eljárások

MULTITRANS– több olajtér DGA

On-line DGA, 3 elkülönült
olajtérre

8 gáz és nedvesség mérése

Nem kell kalibrálni, nincs
fogyasztás

Óránkénti mérések

Széles kommunikációs és
jelzési opciók

Beépített kiértékelő eljárások

TAPTRANS– fokozatkapcsoló DGA

On-line DGA elkülönítve a
transzformátor és LTC
8 gáz és nedvesség mérése

Nem kell kalibrálni, nincs
fogyasztás

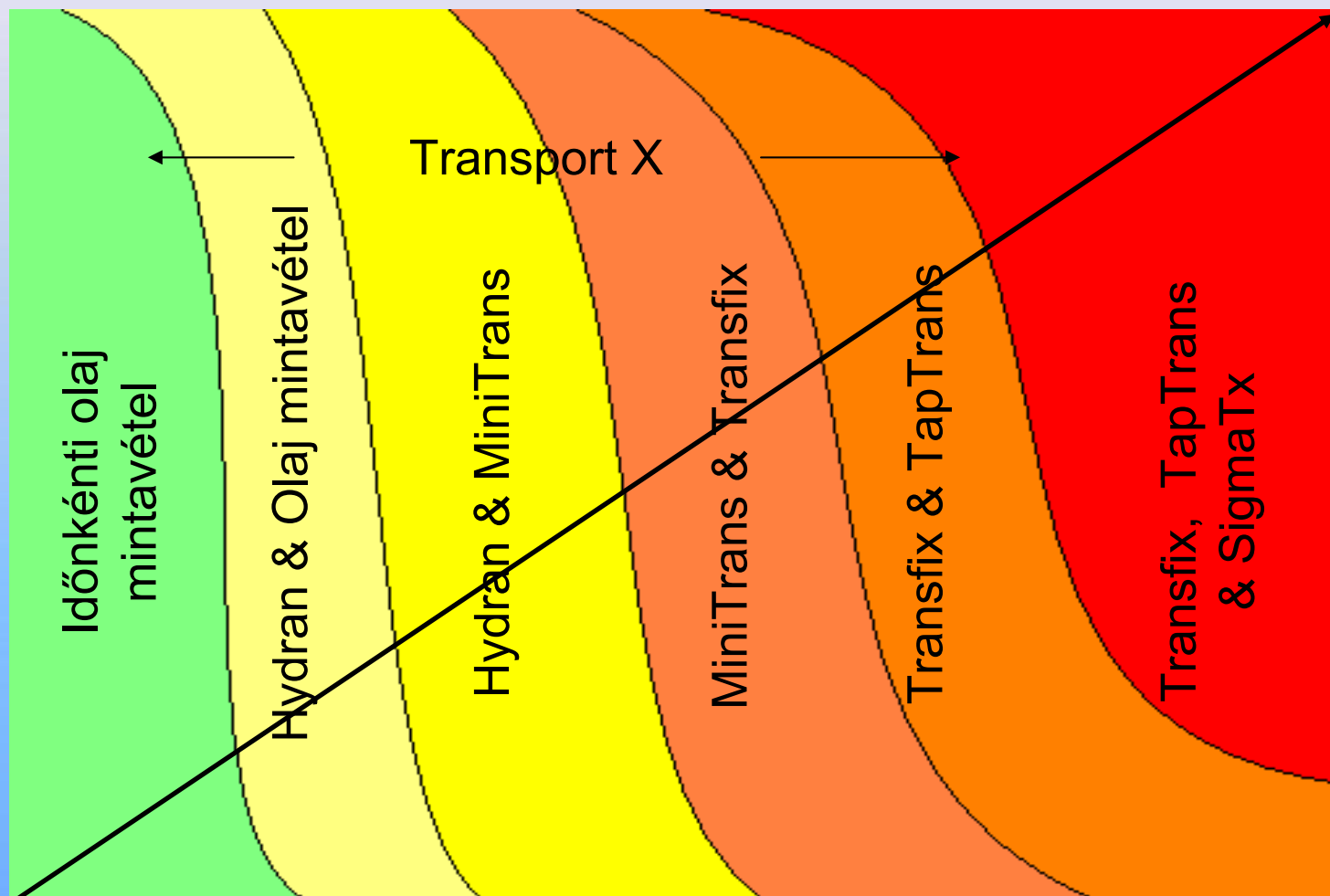
Óránkénti mérések

Széles kommunikációs és
jelzési opciók

Beépített kiértékelő eljárások

Kockázat

Transzformátor ár

Észlelhető hibák

Ásványi olaj bomlás

Részleges kisülés

Termikus hibák

Szivárgás

Ívképződés

Papír öregedés

Kiértékelés - szoftver

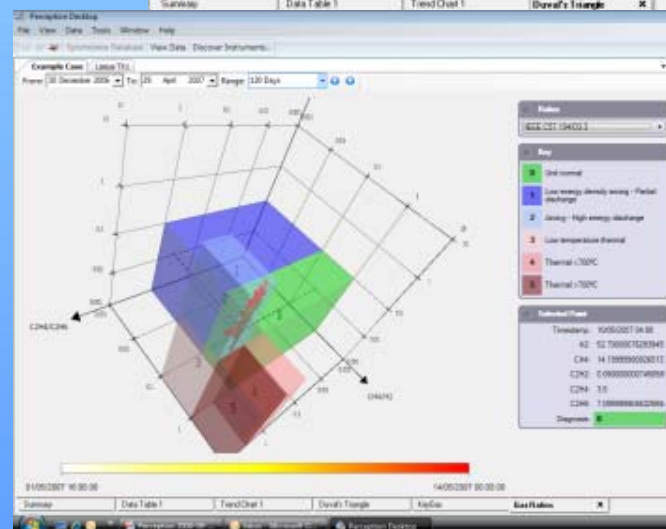
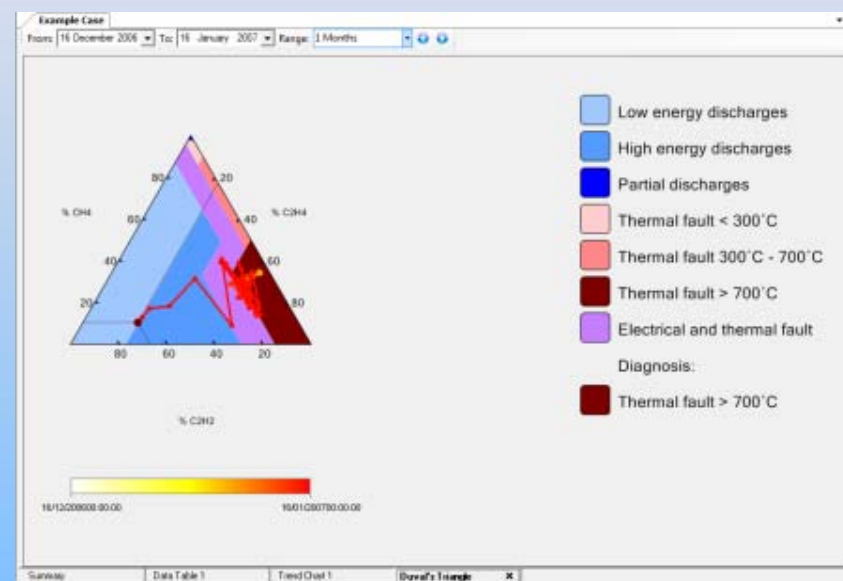
Grafikus megjelenítés

Beállítható jelzési szintek

Automatikus állapotfigyelés

Kiértékelési eljárások

- Aránypárok (Rogers, IEC, stb.)
- Duval háromszög
- Kulcs gázok
- Papír öregedés

Összefoglalás

- Transzformátor felügyelet – DGA lehetősége “real time”
- Nincs fogyasztás
- Pontos értékek és megismételhető mérés
- Nem tervezett leállások és költségek elkerülhetők
- Megelőzhető végzetes hibák
- Tervezhető karbantartás és transzformátor csere
- Karbantartás költsége csökkenthető

Köszönöm a figyelmet!

